STUDIEREA NECESITĂȚILOR DE FORMARE A UTILIZATORILOR SERVICIILOR INFORMAȚIONALE ÎN MEDIUL UNIVERSITAR

Natalia CHERADI

În societatea informațională şi a cunoaşterii, cultura informației devine o parte componentă a culturii profesionale. Nivelul culturii informației determină statutul economic, social, profesional al specialistului de mâine. În cadrul proiectului „Dezvoltarea noilor servicii informaționale pentru învățământul economic superior din Moldova" [1], finanțat de Fundația EURASIA, realizat în parteneriat între Academia de Studii Economice (ASEM) şi Universitatea din Bergen, în perioada ianuarie-martie 2013, s-a desfăşurat sondajul *„Perfecționarea în cultura informației pentru utilizatorii Bibliotecii Ştiințifice a Academiei de Studii Economice din Moldova"*. Scopul studiului a fost de a identifica rolul bibliotecii în dezvoltarea abilităților în cultura informației ale studenților, cadrelor didactice, cercetătorilor şi de a studia necesitățile de educare ale consumatorilor în noul context informațional.

La sondaj au participat 1004 respondenți de la 6 facultăți. Astfel, chestionarul a fost aplicat la 20 specialități din ASEM. În calitate de instrument al cercetării a fost utilizată metoda anchetei în baza chestionarului online SurveyMonkey. A fost realizată eşantionarea pe cote, grupul-țintă fiind studenți, masteranzi, doctoranzi şi postdoctoranzi. Respondenții sunt prezentați în proporții egale, în funcție de numărul de studenți înscrişi la facultăți la diverse specialități. În total, în acest moment la ASEM îşi fac studiile 11.909 de studenți, inclusiv: licența – 7.463, frecvență redusă – 3.393, masterat – 976, doctorat – 38 de persoane [2].

Acest sondaj a relevat nivelul de cunoştințe în cultura informației al diferitelor segmente de utilizatori şi modalități de îmbunătățire a procesului de pregătire a viitorilor specialişti pe baza curriculum-ului „Cultura informației", care va fi elaborat în urma cercetării. Sondajul ne-a oferit şi informații importante pentru identificarea aspectelor care necesită cea mai mare atenție pentru modificarea conținutului activităților de instruire a utilizatorilor.

Respondenților li s-a propus un chestionar online care conține 12 întrebări, inclusiv: întrebări închise, semiînchise, întrebări de tip scală şi diferențială semantică. Nivelul de cunoştințe a fost apreciat de către respondenți pe o scală de la 0 la 3.

Evaluarea surselor de informare electronice (actualitate, conținutul informațional, organizarea textului, accesibilitate, veridicitate, modul de navigare, mesajele publicitare, scopuri etc.) – scorul mediu ponderat al tuturor răspunsurilor la această întrebare este 2,89. Aproximativ 5% de respondenți indică cunoştințele lor în evaluarea surselor de informare la nivel de zero, ceea ce

confirmă nivelul diferit al competențelor în cultura informației la diverse categorii de utilizatori.

Instrumentele de căutare a informațiilor (OPAC, bibliografii, baze de date etc.) – scorul mediu este 2,74. În procesul observării, am remarcat că aceste cunoştinţe se limitează la instrumente Internet şi sunt insuficiente pentru o căutare calitativă de informații.

Strategii de căutare a informațiilor (cuvinte-cheie, operatori logici, tezaure etc.) – scorul mediu 2,90. Acest rezultat ridicat demonstrează încrederea consumatorilor în cunoştinţele şi abilitățile lor, confirmând presupunerea noastră privind perceperea Internetului ca principalul instrument de căutare a informațiilor.

Utilizarea etică a informației (citări, referințe bibliografice, plagiat, proprietatea intelectuală şi dreptul de autor) – scorul mediu 2,78. Respondenții au evaluat destul de înalt cunoştinţele lor privind utilizarea etică a informației, cu toate acestea, ei mai mult s-au referit la subiectele, cum ar fi „drepturile de autor" şi „plagiat". În acelaşi timp, cunoaşterea regulilor de citare, întocmirea listelor bibliografice şi prezentarea referințelor, precum şi înțelegerea profundă a fundamentelor proprietății intelectuale este mult mai slabă la studenții din anii I-III, în comparație cu cei care învață la masterat şi doctorat.

Acces Deschis la informația științifică – punctajul mediu este de 2,61. Este un scor suficient de mare, indicând cunoştinţele consumatorilor privind mişcarea internațională Open Access, care se explică prin realizarea campaniei de promovare şi advocacy a Accesului Deschis în cadrul instituției. Cu toate acestea, există un anumit procent de consumatori care înțeleg prin OA accesul liber la colecțiile bibliotecilor. Cunoştinţele acestor utilizatori necesita o ajustare şi perfecționare din partea personalului bibliotecii.

Depozite digitale instituționale – peste 60% din respondenți au indicat un scor de la 0 la 1. Acest rezultat demonstrează cunoştinţe insuficiente ale utilizatorilor despre depozite digitale instituționale, ce este explicat de lipsa acestui serviciu inovațional în bibliotecile ştiințifice din țară, bibliotecarii cunoscând această tehnologie doar la nivel de concept.

Colecții digitale în biblioteca universitară – punctajul mediu este de 2,36. Respondenții, care au participat la sondaj, au demonstrat cunoaşterea insu-ficientă a colecțiilor digitale universitare. Acest fapt se explică prin următoarele: percepția tradițională a bibliotecii ca o colecție de publicații tipărite; colecția digitală în bibliotecă este în proces de formare; lipsa regulamentelor de creare şi utilizare; promovarea insuficientă a colecțiilor digitale în rândul utilizatorilor.

Biblioteci digitale – punctajul mediu este de 2,49. Consumatorii au cunoştinţe privind această resursă informațională, ceea ce se datorează popularității lor în rețeaua Internet, disponibilității şi uşurinței de căutare a informației.

Cea mai mare parte dintre respondenți consideră că nivelul lor de cunoștințe depinde de studiul individual – 65,63%, iar de cursurile din facultate – 61,07%. Un moment important pentru perfecționarea cursurilor de cultura informației ar fi și implementarea unor noi forme de învățare individuală online. Majoritatea respondenților sunt interesați de *strategii de căutare a informațiilor* – 48,42% şi de *instrumente de căutare a informațiilor* – 46,78%. De asemenea, ei sunt interesați de *colecții digitale în biblioteca universitară* – 45,66%; *depozite digitale instituționale şi Acces Deschis la informația științifică* – 45,15%. Proprietatea intelectuală şi dreptul de autor sunt în zona intereselor utilizatorilor Bibliotecii Științifice ASEM doar cu 29,21%. Remarcăm și manifestarea slabă a interesului pentru aspectele legate de proprietatea intelectuală în rândul studenților.

Majoritatea respondenților doresc ca în cadrul cursului „Cultura informației" să fie studiate următoarele teme: *depozite digitale instituționale, Acces Deschis la informația științifică* – 42,08%; *strategii de căutare a informațiilor* – 40,88%. Respondenții consideră mai puțin importante temele: *evaluarea surselor de informare electronice* – 27,05%; *integrarea informațiilor în produse educaționale* – 26,55%. Aceste doleanțe ale respondenților ar trebui să fie luate în considerare la crearea curriculumului şi conținutului cursului de cultura informației.

Astfel, putem concluziona că respondenții sunt conștienți de importanța şi necesitatea de a-şi îmbunătăți abilitățile de informare pentru autodezvoltarea lor ca viitori economiști, pentru a fi competitivi pe piața muncii din Republica Moldova. Aceste rezultate confirmă ipotezele studiului şi argumentează necesitatea de a face un efort susținut pentru a atinge nivelul competenței în cultura informației, aşteptate în învățământul superior.

Formarea în cultura informației trebuie să se axeze pe strategiile de căutare şi integrare a rezultatelor, să corespundă nevoilor reale ale tineretului studios şi organizată în parteneriat strâns între profesor şi bibliotecar [3].

Avantajul competitiv al specialiştilor pregătiți în şcoala economică superioară tot mai mult va fi determinat de abilitățile în cultura informației.

Referințe:

1. *Development of New Information Services for Moldovan Higher Economic Education* [online]. Disponibil: https://newinformationservices.wordpress.com/
2. *Raport de activitate ASEM 2011-2012* [online]. Disponibil: http://ase.md/files/rapoarte/raport2011-2012.pdf
3. REPANOVICI, Angela. *Ghid de cultura informației*. Bucureşti: ABR, 2012. 115 p.